

Persbericht

Den Haag, 18 december 2020

PBL herhaalt dictaat minister Wiebes:

‘Gewoon door met biomassasubsidies op basis van papieren werkelijkheid’

Conclusies en advies PBL aan de minister brengen Nederland verder weg van de klimaatdoelen

Den Haag | Met grote verbijstering is gereageerd door binnen- en buitenlandse natuur- en bosorganisaties op de conclusies van het PBL onderzoek over mogelijkheden van uitfasering van biomassaverbranding, dat 17 december is vrijgegeven. Het PBL stelt in haar conclusies dat afbouw van subsidies voorlopig niet aan de orde is omdat er geen andere geschikte alternatieven zouden zijn. Bovendien wordt gesteld dat de klimaatdoelen in gevaar zouden komen zonder inzet van houtige biomassa. Beide conclusies zijn volgens de natuur- en bosorganisaties, aangevoerd door de Nederlandse ngo's Comité Schone Lucht, Leefmilieu en Mobilisation for the Environment, volkomen onzinnig en onverantwoord. Biomassaverbranding verergert juist de klimaat- en biodiversiteitscrises. Het PBL baseert zich met deze conclusies, volgens de natuurorganisaties, op onwetenschappelijke en reeds lang achterhaalde gronden.

Wetenschappelijke consensus

Al geruime tijd bestaat er wetenschappelijk consensus in binnen- en buitenland dat biomassaverbranding de uitstoot van CO₂ vergroot. ‘Deze conclusies en het advies aan de minister brengen ons dus verder weg van de klimaatdoelen’. Daarbij is het onbegrijpelijk dat een Nederlands onderzoeksinstituut zich voor het karretje laat spannen van de regering. PBL heeft zich de uitkomsten laten dicteren door minister Wiebes die niet kon leven met het SER advies om de subsidies voor biomassa zo snel mogelijk af te bouwen’. Hiermee, stellen de milieuorganisaties, ‘komen we van de regen in de drup en kunnen we weer opnieuw beginnen. Niet alleen negeert de minister hiermee de SER, zijn eigen adviesgevende orgaan maar schuift hij ook de aangenomen motie uit zijn eigen coalitie - om voor het einde van het jaar te komen met een voortvarend afbouwpad – terzijde’.

Brandbrieven ten spijt

Eerder verstuurden de natuurorganisaties twee brandbrieven¹, een naar de SER afgelopen zomer² en een naar de commissie van EZK begin vorige maand³, namens ruim 22.000

¹ <https://www.foodlog.nl/artikel/brandbrief-aan-ser-stop-de-sde-subsidie-op-biomassa-en-laait-isoleren/>

² <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1832070756/brandbrief-aan-ser-tegen-biomassa>

³ <https://www.foodlog.nl/artikel/brandbrief-ezk/>

Nederlanders⁴ en ondertekend door 74 binnen- en buitenlandse deskundigen, wetenschappers, bewonersgroepen en natuur-en bosbeschermingsorganisaties. Met deze brandbrieven werden achtereenvolgens de SER en de commissie van EZK opgeroepen ‘zich duidelijk uit te spreken tegen de inzet van de SDE+ subsidies voor de inzet van laagwaardige toepassing van biomassa (hout) voor het opwekken van warmte. In de afgelopen 2,5 jaar is duidelijk geworden dat er in binnen- en vooral ook buitenland structurele misstanden plaatsvinden, ontstaan door het groeiend gebruik van houtige biomassa voor warmte en de financiering daarvan. De verwoesting van biodiversiteit en ecosystemen, het verergeren van de klimaatverandering en de schadelijke effecten van de uitstoot door verbranding op de luchtkwaliteit, aangejaagd door de SDE subsidies, zijn onacceptabel’.

Contact:

Fenna Swart, Maarten Visschers, Johan Vollenbroek
Comité Schone Lucht, Leefmilieu en MOB

Context & Achtergrond

Ruim 2,5 jaar lukte het minister Wiebes om Oost-Indisch doof te blijven voor de steeds luider klinkende protesten in binnen- en buitenland tegen het opstoken van houtige biomassa voor het opwekken van energie. De minister verwees steeds naar aankomende onderzoeken en rapporten. Vanaf de onderhandelingen over het nieuwe klimaatakkoord, begin 2018, bleek biomassa al een heet hangijzer. Maar met het verschijnen van het SER-advies⁵ over een ‘duurzaamheidskader voor biomassa’ in het algemeen en de ‘afbouw van subsidies voor de inzet van biomassa voor warmte’ in het bijzonder, moest Wiebes – door middel van een kamerbrief⁶ – eindelijk, na 2,5 jaar, met de billen bloot. Maar wat blijkt? Opnieuw geen duidelijkheid. Geen beslissing en geen enkele concretisering over het ‘hoe en wanneer’ de afbouw van subsidies van houtstook zal plaatsvinden. Minister Wiebes roept het PBL opnieuw in en vraagt om een nieuw onderzoek. De uitkomst laat zich raden.

Alarm

Verschillende activistische natuurgroepen in binnen- en buitenland hebben in de afgelopen jaren meermalen alarm geslagen over de aanhoudende overheidssubsidiëring van houtstook. Ook de Commissie Remkes⁷ stelde al voor om houtstook te ‘heroverwegen’. In Nederland draaien op dit moment ruim 200 biomassacentrales waarin op grote schaal hout wordt verstoekt voor warmte. Dit terwijl uit een recente peiling van De Telegraaf⁸ nog bleek dat 98 procent van de lezers voorstander is van een onmiddellijke stop op subsidies voor de inzet van houtige biomassa. Afgelopen zomer verschenen achtereenvolgens het PBL-rapport en het SER-advies waarin in grote lijnen gepleit werd voor het terugdraaien van houtige biomassa voor warmte en afbouw van de subsidies. Het advies van de SER aan de minister wondt er geen doekjes om: afbouw van de subsidies, uitfasering van biomassa-gebruik voor energie en prioriteit voor gebruik voor materialen en substitutie in de chemische sector. Met als klapper op de vuurpijl de aanbeveling: ‘Als het afbouwen van subsidies sneller gaat dan bedrijven hebben voorzien, dient de overheid werkgevers te compenseren’ ofwel uitkopen van energiebedrijven als de subsidies reeds zijn toegekend.

Hofbar

In het televisieprogramma ‘De Hofbar’ (dd.151220) geeft minister Wiebes, op de vraag of hij zou stoppen met de subsidies als dit kon, aan niet van plan te zijn hieraan gevolg te geven: ‘Ik heb de

⁴ <https://petities.nl/petitions/stop-per-direct-de-subsidie-op-biomassacentrales-in-nederland>

⁵ Dd 8 juli 2020 <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/advies-biomassa-in-balans>

⁶ Dd 16 oktober 2020

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/16/duurzaamheidskader-biogronstoffen>

⁷ Dd 8 juni 2020 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/08/niet-alles-kan-overal>

⁸ Dd 18 juni 2020 <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/1974050291/uitslag-stelling-houtstook-niet-de-oplossing>

ondernemers beloften gedaan, nu kan ik niet het kleed onder hen vandaan trekken'. Volgens hem zou dit leiden tot 'onbehoorlijk bestuur'. Dit terwijl de minister de afgelopen twee jaar bezig is geweest met het consistent afbreken van alle debatten vanuit het devies: 'Maak je geen zorgen, het PBL en de SER lossen dit op. Zij zullen ons de antwoorden geven.' Nu zowel het PBL en de SER hebben gesproken, zegt de minister – opnieuw – geen uitspraken te kunnen doen over de afbouw en uitfasering van biomassa omdat 'het kabinet het PBL in dit kader eerst om advies zal vragen'.

Kookpunt is bereikt

Het debat over biomassaverbranding tussen de Nederlandse overheid en de samenleving (in de vorm van talloze maatschappelijke actiecomités, bewonersgroepen, natuurorganisaties en een grote hoeveelheid wetenschappers in binnen- en buitenland) heeft hiermee een kookpunt bereikt. Niet alleen bleef de 20 pagina's tellende kamerbrief met betrekking tot de afbouw van 'nieuwe subsidies' onbepaald, de gehoopte concretisering van einddata voor de 'reeds vergunde subsidies', zoals die voor de grootste geplande biomassacentrale van Nederland in Diemen, bleef onbenoemd. Dit is ongekend voor een minister, die hiermee zijn verantwoordelijkheid verzaakt. Het is ook een voorbeeld van onbehoorlijk bestuur. Met zeer ernstige en kwalijke consequenties voor klimaat, milieu en volksgezondheid. Want zolang er geen duidelijkheid komt over de afbouw van subsidies voor houtstook kan de biomassa-industrie inclusief de miljardensubsidie, gewoon doorgaan.

Dans om hete brij

Deze dans om de hete brij heeft tot grote verontwaardiging geleid in zowel de maatschappij, de wetenschap als de sector zelf. Talloze oproepen en noodkreten van actie- en bewonersgroepen en evenzovele petitie's om de subsidies te staken ten spijt. Maar ook reguliere natuurorganisaties, zoals Milieudefensie, Greenpeace en Natuur & Milieu, de wetenschap en zelfs de energiesector in binnen- en buitenland lieten zich niet onbetuigd. Zij stelden al eerder, in niet mis te verstane bewoordingen dat de subsidies voor het verstoken van hout tot méér CO₂ leiden in plaats van minder, naast de desastreuze effecten voor de luchtkwaliteit en ecosystemen in Nederland en daarbuiten.

Oproep: stop met draaien en kom met echte klimaatmaatregelen

De natuurorganisaties vragen minister Wiebes herhaaldelijk om niet langer om de hete brij heen te draaien en de biomassasubsidies per direct te stoppen. Concreet stellen zij voor: 1. Voor kolencentrales: stop de lopende subsidie voor bijstook van biomassa en sluit de kolencentrales. Compenseer de bedrijven op een redelijke manier; 2. Nog niet gebouwde biomassacentrales: beëindig per direct de subsidie. De te compenseren kosten betreffen 'alleen' voorbereidingskosten c.q. aanloopkosten. Vele protesterende bewonersorganisaties vinden dit een uitermate belangrijke maatregel; 3. Reeds gebouwde biomassacentrales: overleg over intrekking van subsidie met schadevergoeding. Met deze besluitvorming over de afbouw van biomassasubsidies geeft minister Wiebes aan de aanpak van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies écht serieus te nemen. De hierbij vrijkomende (miljarden)gelden moeten vervolgens ingezet worden voor de stimulering van échte klimaatmaatregelen, zoals het isoleren van oude huizen en investering in echte hernieuwbare energie. Een voortvarende en aantrekkelijke aanpak van het isoleren van woningen leidt juist tot draagvlak bij burgers voor klimaatmaatregelen⁹. Ook levert het veel werkgelegenheid in de bouw op. Daarnaast jaagt het de innovatie in de bouwsector aan.

⁹ <https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/rapport-pbl-over-betaalbaarheid-geeft-beperkt-beeld/> Op het PBL rapport over de verduurzaming van woningen (dd 24 augustus 2020) zijn diverse verbetervoorstellen gekomen. Het verdient nadrukkelijk aanbeveling om deze verbeteringen bij de uitvoering van het beleid mee te nemen.